

beter
kijken
scherper
denken

FOREVER

VTS NEDERLAND
JAARVERSLAG
2021-2022

VTS gesprek Erasmus+
bijeenkomst in Dublin

VOORWOORD

Ondanks de doorlopende impact van Corona is VTS Nederland zich in 2021 en 2022 blijven ontwikkelen. Het aanbod is aangevuld met een Coach training. Er bestaat nu een samenhangend opleidingsprogramma met een groeimogelijkheid van VTS gespreksleider tot VTS coach. Daarnaast wordt er gewerkt aan een traject op maat om je te ontwikkelen tot VTS trainer. Tal van nieuwe samenwerkingsverbanden zijn aangegaan, zoals met Room for All, waarover meer in dit jaarverslag.

Het bestuur en de dagelijkse leiding werken vanaf 2022 intensiever samen. 2022 was ook het jaar van afscheid van één van de drie oprichters van VTS Nederland, Florentine Peijnenburg. Florentine heeft met haar ervaring in de bakermat van VTS, de Verenigde Staten, een onmisbare bijdrage geleverd aan de dagelijkse leiding van de stichting.

Eind 2023 zal ook Jelle Piersma, als laatste bestuurslid van het eerste uur, afscheid nemen. Naar goed gebruik eindigt zijn termijn na 8 jaar. Hij ziet terug op een prachtige periode waarin VTS Nederland tot bloei kwam. Met ervaren bestuurslid Saskia van der Vies en Marian van Miert die afgelopen jaar toetrad is zijn opvolg(st)er in goed gezelschap om VTS Nederland verder te begeleiden.

Bestuur VTS Nederland
Saskia M. van der Vies
Jelle Piersma
Marian van Miert

Stilleven op tafel Coach training
Frans Hals Museum Haarlem

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING & SAMENVATTING	p. 7
2. ACTIVITEITEN	
2.1 Trainingen	p. 9
2.2 Workshops	p. 13
2.3 Coaching van gespreksleiders	p. 13
2.4 VTS gesprekken	p. 14
2.5 VTS samenwerkingsprojecten	p. 14
2.6 Nieuwe initiatieven	p. 15
2.7 VTS community	p. 18
2.8 Relatie met Amerikaanse organisatie	p. 19
3. COMMUNICATIE	p. 21
4. DE ORGANISATIE	p. 23
5. VOORUITBLIK	p. 25

Reflectiegesprek
Rijksmuseum Amsterdam

1. INLEIDING & SAMENVATTING

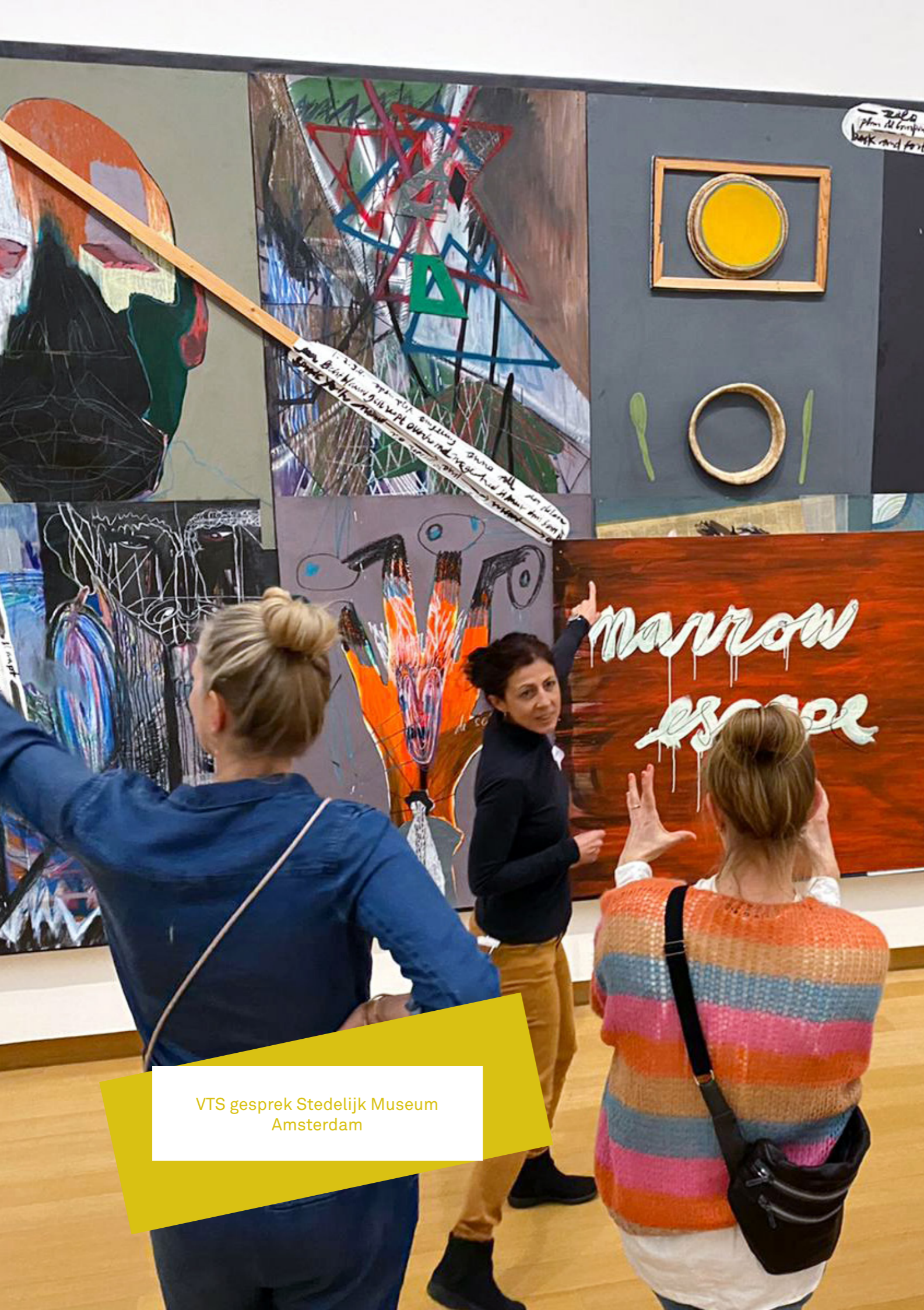
Ook in 2021 en 2022 Waarde Covid-19 rond. Gedurende bepaalde periodes golden er restricties voor het organiseren van live bijeenkomsten. Mensen waren terughoudend om samen te komen. Heel direct ondervonden we deze invloed tijdens de internationale bijeenkomsten voor het Erasmus+ project Looking to Understand Inclusion. Er heerste steeds grote voorzichtigheid, en bij de training in Amsterdam liep iemand het virus toch nog op. De pandemie heeft een enorme impact (gehad) op mensen die werkzaam zijn in onderwijs en zorg. Er stond al veel druk op deze sectoren, en die is toegenomen.

Zowel in 2021 als in 2022, hebben we, ondanks deze omstandigheden, redelijk gedraaid. We hebben van de relatieve rust gebruik gemaakt door met hele team een training over inclusie te volgen, waarvoor we subsidie van het Fonds voor Cultuurparticipatie ontvingen. Dit heeft de expertise van het hele team vergroot en daarnaast de interne samenhang versterkt. In mei 2022 organiseerden we ter afsluiting een symposium in de Openbare Bibliotheek te Amsterdam voor ruim 40 VTS-gespreksleiders.

Externe partijen weten ons steeds vaker te vinden. We gaven verschillende teamtrainingen, voor scholen en culturele organisaties. Ook ontstonden nieuwe samenwerkingen, met Karin Kotte rondom Procesgerichte didactiek, en met Beth Johnson van Room for All, waarbij het draait om VTS en voorlezen. Op ons aanbod van 'open inschrijving' trainingen kwamen in 2022 meer mensen af dan in 2021. De online VTS gesprekken bleven een laagdrempelige manier voor mensen om kennis te maken met VTS. Regelmatig gaan zij daarna een basistraining volgen. In 2022 gaven we voor het eerst zelfstandig een VTS Coach training nadat we die eerder dat jaar in samenwerking met onze Amerikaanse partners organiseerden.

We zijn begonnen met het hosten van Masterclasses, vanuit de intentie om te laten zien wat er allemaal gebeurt met VTS in Nederland. Gespreksleiders gebruiken VTS in hun eigen domein. Door gesprekken te begeleiden, ontdekken en ontwikkelen zij hun eigen manier van werken. Deze ervaring en kennis geven we podium onder het motto 'delen, inspireren en ontmoeten'. We beogen immers een platform voor kennisdeling te zijn!

Dagelijkse leiding van VTS Nederland
Ellie van den Bomen
Adelijn van Huis
Florentine Peijnenburg, t/m juli 2022
Anita Liemburg, vanaf juli 2022

VTS gesprek Stedelijk Museum
Amsterdam

2. ACTIVITEITEN

2.1 Trainingen

VTS Basis- en Gevorderden trainingen

De trainingen die we aanbieden vormen samen een groeipad. Cursisten kunnen zich ontwikkelen van een beginnende VTS gespreksleider tot VTS coach, al naar gelang hun ambities en wat ze nodig hebben in hun praktijk. Met dit ontwikkelingsperspectief, bieden we continuïteit in scholing en investeren we in langdurige relaties met cursisten. De Basis- en Gevorderden training zijn geaccrediteerd door de VTS organisatie in Amerika. Per jaar worden 5/6 Basistrainingen en 2/3 Gevorderden trainingen aangeboden.

De trainingen worden regelmatig geëvalueerd en aangescherpt maar de grote lijnen staan vast. Door samenwerking met derden vernieuwen én breiden we onze activiteiten uit. Een voorbeeld daarvan is de samenwerking met Karin Kotte en Procesgerichte Didactiek (PDG). Eind 2022 gaven Ellie van den Bomen en Karin Kotte samen een training bij Paleis het Loo. Het aanbod (waarbij PDG en VTS gecombineerd worden) staat inmiddels op onze website.

De trainingen vallen uiteen in twee categorieën: trainingen met open inschrijving en incompany trainingen. In het eerste geval bestaat de groep cursisten uit individuele deelnemers die zich inschrijven via de website. Deze groepen zijn vaak heel gevarieerd, van logopedisten tot leerkrachten, omdat mensen met uiteenlopende achtergronden aan de trainingen deelnemen. Incompany trainingen vinden in opdracht plaats, op een locatie die in samenspraak wordt vastgesteld. Vaak zijn het musea en scholen die hun medewerkers willen trainen in VTS en ons met die vraag benaderen. Soms worden deze organisaties naar ons doorverwezen via bemiddelende organisaties in het culturele veld, zoals Plein C of Regiokantoor Gooi en Vechtstreek.

Basistraining met open inschrijving

- 2021 • 2 x online met 14 deelnemers
• 3 x live met 32 deelnemers

Totaal • 46 deelnemers

Hermitage Amsterdam, Frans Hals Museum Haarlem,
Van Abbemuseum Eindhoven

- 2022 • 1 x online met 6 deelnemers
• 5 x live met 54 deelnemers

Totaal • 60 deelnemers

Frans Hals Museum Haarlem, Kade Amersfoort, Van Abbemuseum
Eindhoven, Frans Hals Museum Haarlem en Museum Arnhem

Kim Aziz, Amerikaanse VTS trainer
Looking to Understand Inclusion

VTS in de praktijk, een voorbeeld: Kim is docent beeldend in het voortgezet onderwijs in Eindhoven. Ze volgde de basistraining en gevorderden training. Over de VTS gesprekken die ze met haar eind-examen leerlingen tekenen voert, is ze razend enthousiast. De manier waarop ze aandachtiger zijn gaan kijken en hun denken verwoorden, waardeert ze enorm. Ze wil VTS promoten onder collega's, want deze ervaring gunt ze meer leerlingen. Ze ziet mogelijkheden om VTS te combineren met projectonderwijs. Nu heeft Kim naast haar docentschap ook een vrije rol op school. Door VTS gesprekken te voeren en erover te vertellen weet ze collega's en schoolleiding enthousiast te maken. Er worden middelen vrij gemaakt voor het trainen van een groep collega's.

Omdat ze hen graag wil ondersteunen bij het voeren van de gesprekken, en ze zich meer met VTS wil bezighouden volgt ze de Coach training. Ze doet ervaring op door haar collega's feedback te geven, verzamelt positieve ervaringen van individuele docenten en verspreid deze met een interne nieuwsbrief. Kim is de trekker van VTS binnen de school. Ze ziet de meerwaarde voor docenten en leerlingen, snapt heel goed waar het over gaat en opereert strategisch. En dat is nodig, want een nieuwe manier van werken introduceren en laten beklijven is geen eenvoudige opgave. De samenwerking met VTS Nederland krijgt vorm in het trainen van docenten, maar ook in het ondersteunen en sparren met Kim. Onder de titel 'Open eendes; anders denken' schreef Kim een stuk in de nieuwsbrief over haar ervaringen op school.

Gevorderden training met open inschrijving

- 2021 • 2 x live met 16 deelnemers
Totaal • 16 deelnemers
 Diverse Musea Amsterdam, Centraal Museum Utrecht
- 2022 • 1 x online en live sessies met 7 deelnemers
 • 2 x live met 22 deelnemers
Totaal • 29 deelnemers
 Drents Museum Assen, Frans Hals Museum Haarlem

Terugkijkend op de trainingen met open inschrijving was 2021 een wat krap jaar. We hebben vijf live trainingen gegeven en twee online trainingen. In 2021 waren er totaal 62 deelnemers. In 2022 hebben we in totaal 9 trainingen gegeven, met 89 deelnemers. Het effect van Corona was merkbaar.

Bij de trainingen met open inschrijving werken we samen met diverse musea in het hele land. We streven ernaar met hen een langdurende samenwerking op te bouwen. In ruil voor het gebruik van hun ruimte worden medewerkers van de musea getraind.

In company Basistrainingen

Voor organisaties (vaak scholen en culturele instellingen) bieden we trainingen op maat. Vaak wordt de basistraining voor scholen verdeeld over 4 dagdelen verspreid over een langere periode en aangeboden in combinatie met co-teaching in de klas. De in company trainingen worden op het einde van het traject geëvalueerd door met het team te reflecteren op ervaringen en opbrengsten.

In company basistraining

- 2021 • 1 x online training VTS en PGD i.s.m. Karin Kotte
 • 2 x live Hallo Muziek en Kunstambassadeurs Almere
- 2022 • 1 x gevorderden training, Fioretti College Veghel
 • 3 x basistraining Stadsredactie Centraal Museum Utrecht, Plein C Alkmaar, Huygens Lyceum Eindhoven
 • 1 x VTS en PGD i.s.m. Karin Kotte, Paleis 't Loo Apeldoorn

Coach training

Al in 2019 merkten we dat er belangstelling was voor de driedaagse Coaching training. Er zijn inmiddels veel VTS gespreksleiders opgeleid tot gevorderden niveau en verschillende van hen hebben de wens om ook collega's te ondersteunen in het vergroten van hun vaardigheden. Ze zijn toe aan de volgende stap in hun leerpad: VTS coach.

VTS gesprek Museo de Arte Contemporáneo Alicante

In 2022 hebben we in het voorjaar een Coach training I gegeven in samenwerking met Amerikaanse partners, en in het najaar hebben we de training voor het eerst zelfstandig uitgevoerd. Tot tevredenheid van onszelf en de deelnemers.

“Ik verwachtte dat ik nog meer zou groeien, en dat is in deze drie dagen zeker gebeurd. Een sprong in mijn ontwikkeling.”

“Ik wilde graag weten wat coachen bij VTS inhield en of ik dit in de praktijk kan toepassen. Dit is uitgekomen maar ook meer. Doordat ik het coachen heb ervaren als gespreksleider en heb geoefend als coach.”

Coach training

- 2022
- 1 x i.s.m. Amerikaanse VTS trainers, 15 deelnemers, Frans Hals Museum Haarlem
  - 1 x met 5 deelnemers, Van Abbe Museum Eindhoven
- Totaal 20 deelnemers**

2.2 Workshops

Workshops zijn kennismakingen van een halve dag en worden vaak aangevraagd als verkenning of inspiratie. Soms is een workshop onderdeel van een studiedag, op andere momenten wordt een workshop speciaal ingepland.

- 2021
- 4 x online, Haanstraschool Leiden, LKCA atelier 2 x, Kunst en Cultuur Drenthe, Festival Brandstof, Stadkamer Zwolle
  - 5 x live, Kunstambassadeurs Almere, Sbo Schreuderschool Den Haag, Cultuurschakel Den Haag, Beeldbekwaan in het onderwijs Eye Amsterdam, Museum Beelden aan Zee Den Haag
- 2022
- 1 x online, Cultuurhuis Heemstede, ICC bijeenkomst
  - 10 x live, Masterclass Mocca Amsterdam (i.s.m. Room for All), SKVR Rotterdam, Stadkamer Zwolle, Next Stop Ede, LKCA, Hallo Muziek Zaandam, Citodent Imagine BV Hermitage, Olympiaschool Amsterdam, Van Bommel van Dam Museum Venlo, Bibliotheek Amstelveen, BS Westwijzer Amsterdam

2.3 Coaching van gespreksleiders

In 2021 coachten we het team van een SBO in Den Haag. Dat betrof coaching in de klas. Daarnaast was er welgeteld 1 cursist die coaching wilde hebben, en een groepje bij elkaar riep zodat zij online kon oefenen en feedback kon krijgen van een coach. Coaching is een werkzame manier om jezelf als gespreksleider te blijven ontwikkelen. Toch wordt er – naast de trainingen - voornamelijk weinig gebruik van gemaakt.

2.4 VTS gesprekken

VTS gesprekken zijn bedoeld voor geïnteresseerden die een training of workshop overwegen en een indruk willen krijgen van VTS in de praktijk. De gesprekken zijn gratis en vinden maandelijks online plaats. In 2020 hebben we negen online VTS gesprekken gevoerd met gemiddeld 7 deelnemers per gesprek. Regelmatig schrijven deelnemers zich daarna in voor een training. Dit jaar hebben we voor het eerst ook online gesprekken op aanvraag georganiseerd; voor een docententeam beeldend van een Vmbo-school en voor docenten van een VSO.

2021 • 11 x met in totaal 84 deelnemers

2022 • 10 x met in totaal 69 deelnemers

Totaal 153 deelnemers

2.5 VTS samenwerkingsprojecten

• Het Europese Erasmus+ project Looking to Understand Inclusion (LUI)

Sinds 2017 werkt VTS Nederland samen met organisaties uit vijf Europese landen: Ierland, Denemarken, Finland, Spanje en Slovenië. Na het succes van het eerste project hebben we onder leiding van Ierland wederom een nieuwe projectaanvraag ingediend en toegekend gekregen: [Looking to Understand Inclusion](#). Behalve Slovenië hebben alle landen opnieuw meegedaan. De opzet bestond uit drie trainingen om (zelf)kennis, bewustzijn en vaardigheden en op het gebied van inclusie te vergroten. Het was een bijzondere ervaring om juist rond dit onderwerp in een gemêleerde internationale groep te leren. De onderlinge culturele verschillen bleken vele malen groter dan van tevoren gedacht. En juist daarom was de hele onderneming een oefening in inclusie.

- Alicante – eerste live meeting / partner meeting & trainingsdagen
15 t/m 19 nov 2021
- Amsterdam – tweede live meeting / partner meeting & trainingsdagen
5 t/m 9 april 2022 / 12 en 25 mei online meetings
- Dublin – derde live meeting / partner meeting & trainingsdagen
3 t/m 7 oktober 2022

Uit de dagelijkse leiding hebben Adeline van Huis en Ellie van den Bomen deelgenomen aan LUI, zowel als organiserend partner, als als deelnemer aan de training. Ook Caroline van Houten en Michal Butink namen deel aan de trainingen.

• Samenwerking met Room for All

[Room for All](#) is een stichting die boeken selecteert en aanbiedt aan scholen om kinderen kennis te laten maken met de wereld zoals zij is in al haar rijkdom aan culturen. Bij de ontwikkeling van programma's en onderwijsmiddelen voor

het basisonderwijs wordt VTS ingezet. Samen met Beth Johnson van Room for All hebben we onderzocht hoe we dat het beste aan kunnen pakken bij het voorlezen van de boeken op de scholen. Daarvoor hebben we onder andere de vrijwilligers van Room for All kennis laten maken met VTS en op verschillende scholen lessen uitprobeerde. Voor een artikel over deze experimenten [klik hier](#). Nu worden met de boeken en VTS als basis lesmodules ontwikkeld voor burgerschap.

• VTS en Procesgerichte didactiek (PGD)

Een aantal leerkrachten uit het speciaal onderwijs van schoolbestuur Attendiz wilde een training Procesgerichte Didactiek graag combineren met VTS. [Karin Kotte, specialist PGD](#) had al eerder de VTS basis- en gevorderdetraining gevolgd en zag daar direct de meerwaarde van in. Dat ging haar om een aantal elementen: de open houding van de VTS gespreksleider, het stellen van open vragen die het onderzoeken stimuleren. Dit versterkt de procesgerichte didactiek. PGD laat zien hoe VTS gesprekken geïntegreerd kunnen worden in lessen beeldende vorming, burgerschap en andere vakgebieden. In 2021 hebben we ook een gezamenlijke training verzorgd voor de museummedewerkers van Paleis 't Loo. We zetten de samenwerking voort.

2.6 Nieuwe initiatieven

• Inclusie training

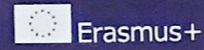
Al een paar jaar werken we samen met een aantal ervaren VTS trainers en coaches. In het voorjaar van 2021 hebben we een online intervisiegroep gevormd en een training op maat gemaakt over inclusie. Daarmee heeft iedereen het denkraam rondom inclusie en uitsluiting kunnen vergroten, en inzichten opgedaan die zij direct kunnen vertalen naar de gespreksvoering over kunstwerken. De training leverde bewustzijn en vaardigheden op waardoor iedereen in staat is om meer inclusief te trainen. Om dit te kunnen realiseren is een subsidie aangevraagd door VTS Nederland, en deze is toegekend door het fonds voor Cultuurparticipatie. De training bestond uit zes dagdelen met verschillende (internationale) sprekers. Sluitstuk vormde een symposium voor een brede groep VTS gespreksleiders op 18 mei 2022. Het hele team heeft gezamenlijk vormgegeven aan dit symposium. Voor een artikel over het symposium [kijk hier](#).

• Andere kijk op burgerschap ROC Twente

In samenwerking met VTS gespreksleider Nathalie van Barneveld en twee culturele instellingen uit de buurt, Rijksmuseum Twente en techniekmuseum Oyfo, is een projectvoorstel gemaakt. Het Fonds voor Cultuurparticipatie heeft de aanvraag goedgekeurd. De implementatie van VTS in het burgerschapsonderwijs staat hierin centraal. Nathalie van Barneveld en Adeline van Huis zullen

E

PERMISSION TO WONDER

Permission to Wonder, Erasmus+ supports schools to implement the Visual Thinking Strategies methodology, in the classroom and in cultural institutions, by training art educators and school teachers in 2017-2020.

PROJECT LEAD:

Ireland: Dublin City Council's Arts Office & LAB Gallery, Dublin
Associate Partners: National Council for Curriculum Assessment (NCCA) and Dublin City Gallery the Hugh Lane

EUROPEAN PARTNERS OF THE PROJECT ARE:

Denmark: Muserum, Roskilde
Finland: The Finnish Museum of Photography, Helsinki
Netherlands: VTS Nederland, Amsterdam
Slovenia: The Slovenian Association of Fine Arts Societies, Ljubljana
Spain: CREA 360, Cocentaina

The Finnish Museum of Photography, Helsinki

Muserum, Roskilde

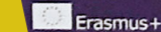
Dublin City Council

VTS Nederland, Amsterdam

The Slovenian Association of Fine Arts Societies, Ljubljana

CREA 360, Cocentaina

WWW.PERMISSIONTOWONDER.COM

LOOKING TO UNDERSTAND INCLUSION

'Looking to Understand Inclusion' is a 2-year project funded through the European Union's Erasmus+ programme. It aims to support educators from local arts and education communities to use the Visual Thinking Strategies method to promote social inclusion with children and young people. The partnership in the project is a mix of organisations with teaching and art museum backgrounds.

LOOKING TO UNDERSTAND INCLUSION

5 EUROPEAN PARTNERS

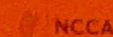
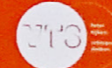
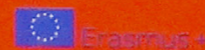
DUBLIN CITY COUNCIL (DCC) AND THE NATIONAL COUNCIL FOR CURRICULUM AND ASSESSMENT (NCCA) (IRELAND)

THE FINNISH MUSEUM OF PHOTOGRAPHY (FINLAND)

VTS NEDERLANDS (NETHERLANDS)

MUSERUM (DENMARK)

CREA 360 (SPAIN)

Partners Erasmus+ projecten

samenwerken om lessen te ontwerpen en beelden te selecteren. De studenten gaan ook naar Oyfo en het Rijksmuseum Twente. Het project is eind 2022 iets vertraagd van start gegaan. De afronding is gepland in 2024.

2.7 VTS Community

VTS Nederland zet zich in voor een actieve community door ondersteuning te bieden en bijeenkomsten te organiseren. Ondersteuning bieden gaat om het beantwoorden van vragen die ons gesteld worden, door mensen met elkaar in contact te brengen of inhoudelijk mee te denken.

We organiseren verschillende soorten bijeenkomsten om uitwisseling te stimuleren en te inspireren. Jaarlijks is er een grotere bijeenkomst met een dagdeel vullend programma. In 2021 Adelijn van Huis ging in gesprek met Philip Yenawine, aan de hand van vragen uit het publiek. We vonden onderdak in het Centraal Museum te Utrecht. De bijeenkomst was live en online te volgen, er mensen in de zaal aanwezig en online sloten mensen uit verschillende Europese landen aan. De opname is hier te bekijken.

In 2022 vond het symposium over VTS en inclusie plaats in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) aan het Oosterdok in Amsterdam. Uit de subsidieaanvraag van het Fonds voor Cultuurparticipatie was geld beschikbaar voor de organisatie. De locatie is erg goed bevallen, vanwege de bereikbaarheid, maar ook de gastvrijheid en de laagdrempeligheid van de bibliotheek staan ons aan. We hebben ons voorgenomen opnieuw een symposium in de OBA te organiseren in juni 2023.

Daarnaast zijn we in 2022 begonnen met het organiseren van online Masterclasses, waarin sprekers uit de VTS community een inkijkje geven in hoe zij werken, denken en ontwikkelen geïnspireerd door VTS. Zij delen hun ervaringen, gedachten, experimenten en onderzoeken en betrekken de deelnemers van de Masterclass hierbij. In 2022 vonden drie Masterclasses plaats, namelijk VTS en Dementie, door Anita Liemburg (2x, waarvan eentje engelstalig), VTS en Inclusie, door Michal Butink. Voor 2023 staan er verschillende gepland.

Binnen de community zijn een aantal groepen VTS gespreksleiders actief. Soms gaat het om oefengroepen, waarbij mensen om de beurt gesprekken faciliteren. In het Noorden en in Rotterdam zijn er oefengroepjes, en ook de 'Zoom op Zondag'-groep bestaat sinds 2020. In 2021 was er een online bijeenkomst met mensen uit het veld van de zorg, georganiseerd door Adelijn van Huis en Sandra Schouten. Er waren 14 deelnemers. Daarna zijn er drie bijeenkomsten geweest met een kleiner gezelschap om te onderzoeken of een aanbod specifiek gericht op activiteitenbegeleiders van ouderen – al dan niet met dementie - van meerwaarde zou kunnen zijn. Het gesprek hier over loopt nog.

2.8 Relatie met Amerikaanse organisatie

VTS Nederland heeft als 'affiliate partner' regelmatig contact met de Amerikaanse VTS organisatie over de trainingen en nieuwe ontwikkelingen. In 2022 gaven we een coach training in samenwerking met Yoon Kang O'Higgins en Mirka Jablonowski, voorafgaand aan de training van het Erasmus+ project Looking to Understand Inclusion. De Amerikaanse organisatie geeft sinds juni 2020 een groeiend aantal online trainingen waar af en toe ook nederlandse cursisten aan meedoen. Begin 2021 volgden Ellie van den Bomen en Adelijn van Huis allebei een online training bij onze Amerikaanse collega's, om inspiratie op te doen voor het eigen online aanbod.

VERSLAG VAN 'TERM'

Subzin
Auteur

VTS & 'TERM'

Subzin
Auteur

OVER VTS NEDERLAND

Subzin
Auteur

DENKEN OVER VTS

Subzin
Auteur

ONLINE BASISTRAINING

20, 22, 23, 27 en 29 maart 2023
19.00- 21.30 uur
online via Zoom

Aanmelden via:
www.vtsnederland.org/agenda

COMBINATIE VTS & PROCES-GERICHTE DIDACTIEK: KENNISMAKING

Voor mensen die als leerkracht of kunstdocent werkzaam zijn.

Neem voor een in-companytraining contact met ons op:
info@vtsnederland.org

MASTERCLASS VTS & EMPATHIE
Ingemarie Sam (MEd)

17 januari
19.30- 21.00 uur
online via zoom

Aanmelden via:
www.vtsnederland.org/agenda

VERSLAG VAN 'TERM'

Subzin
Auteur

VTS GESPREK

16 maart
19.30-21.00 uur

online via Zoom
deelname gratis

Aanmelden via:
www.vtsnederland.org/agenda

ERVARING MET VTS

Subzin
Auteur

DENKEN OVER VTS

OVER VTS NEDERLAND

Subzin
Auteur

COACH TRAINING I

Heb je interesse in de coach training, laat het ons weten.

Deze training is voor ervaren VTS gespreksleiders.

Huisstijl sociale media

3. COMMUNICATIE

Voor de communicatie met onze (toekomstige) cursisten en geïnteresseerden maken we gebruik van de website, een eigen Facebook pagina en publiceren we een nieuwsbrief. In de tweede helft van 2022 hebben we besloten om ons actiever te richten op bekendheid geven aan activiteiten via socials (linkedin, facebook, instagram) Daarnaast is er sprake van persoonlijk contact via email.

• Nieuwsbrief

Met de nieuwsbrief informeren we over VTS praktijken in het land. Het biedt ons en de VTS community een podium om te informeren over ervaringen, ontwikkelingen en activiteiten. We hebben de redactie, die bestond uit twee mensen, uitgebreid met twee mensen uit de community. In 2021 zijn 5 nieuwsbrieven verschenen. In 2022 verschenen 4 nieuwsbrieven. Alle artikelen die verschijnen in de nieuwsbrief staan ook op de website, onder het kopje nieuws; [berichten](#) of [artikelen](#).

• Website

De website houden we wekelijks bij. In de zomer van 2022 is de website licht herzien, opgeschoond en opnieuw geordend. We hebben verschillende leerkrachten gesproken over de website en hun suggesties meegenomen. In 2021 kwamen er ruim 12.000 bezoekers op onze website. Het merendeel (10.614) daarvan kwam uit Nederland. In 2022 kwamen er 12.695 bezoekers op onze website, waarvan 11.202 uit Nederland. Ten opzichte van 2020, met 8.000 bezoekers is dit een forse toename. Bezoekers komen meestal binnen op de homepage en brengen de meeste tijd door bij de pagina 'Wat is VTS?', gevolgd door 'Agenda' en 'Beeldbank'. De helft van de bezoekers komt direct bij ons terecht. De andere helft komt bij ons via een zoekmachine. Een klein deel klikt op een verwijzing op een andere site.

Pauze vergadering Erasmus+

4. DE ORGANISATIE

De samenstelling van het drietal dat de dagelijkse leiding verzorgt, is in 2022 van samenstelling veranderd. Florentine Peijnenburg is teruggetreden en Anita Liemburg Gosschalk is erbij gekomen. Nicolaas de Schrijver verliet het bestuur en Sharog Heshmat Manesh trad toe. Het bestuur kwam in 2021 vier keer bij elkaar. In 2022 was dat drie keer. Online vergaderen is een vast bestanddeel van het vergaderrepertoire geworden.

In 2021 en 2022 is de samenwerking met het team gegroeid, mede door de gezamenlijke training over inclusie. Dit is een proces dat in 2023 voortgezet zal worden, omdat alle betrokkenen ervaren dat er andere vormen van organiseren en samenkomen nodig zijn om vruchtbaar en voortvarend samen te werken.

Om de backoffice (inschrijvingen en financiële administratie) te professionaliseren hebben we in 2021 contact gezocht met Impact Matters, een stichting die professionals koppelt aan vragen van non-profit organisaties. Je zou het kunnen zien als vorm van vrijwilligerswerk - tegen een kleine vergoeding. Met hulp van René Tiesma hebben Ellie van den Bomen en Florentine Peijnenburg intensief gewerkt aan het opzetten van een systeem om de correspondentie na aanmelding te automatiseren. Tegen het eind van 2022 waren de grootste kinderziektes uit het systeem verdwenen. Anita Liemburg Gosschalk en Ellie van den Bomen zijn midden 2022 begonnen te werken met een nieuw systeem voor de financiën, zodat ook dat deel uiteindelijk minder tijd zal kosten en soepel zal lopen.

Oefenen met coaches
van Abbemuseum Eindhoven

5. VOORUITBLIK

In de voorgaande jaren hebben we stappen gezet waar we ons tevreden over voelen, en blij van worden. Dat gaat over de community, samenwerking met andere partijen rondom nieuwe toepassingen van VTS, het zelf ter hand nemen van de opleiding van VTS coaches, alsook de samenwerking met het team en het herijken en opnieuw vormgeven van de interne organisatie.

Zowel in 2021 als in 2022 hebben we een symposium georganiseerd. De reacties van de aanwezigen waren beide keren uitgesproken positief, zowel met betrekking tot de inhoud, als de gelegenheid tot ontmoeten. We hebben de ambitie om dit evenement jaarlijks te houden. De online masterclasses waar we in 2022 mee begonnen zijn, geven net als het symposium vorm aan de community. Zowel sprekers als deelnemers zijn enthousiast over de mogelijkheid om kennis te delen en te ontvangen. Masterclasses vinden eens in de twee maanden plaats. We richten ons erop meer bekendheid te geven aan de bijeenkomsten, zodat er meer mensen kunnen komen. De drie pijlers 'delen, inspireren, ontmoeten' staan centraal in elke presentatie.

Samenwerkingen met Room for All rondom burgerschap en het lezen van prentenboeken, Karin Kotte – Procesgerichte Didactiek, en ROC Twenthe in het project 'een Andere kijk op burgerschap', smaken naar meer. Het zijn eerste stappen en experimenten die aanleiding geven tot dromen over VTS als grondhouding voor veel meer mensen. Wat als het normaal wordt dat docenten in de omgang met hun leerlingen vaker een aandachtige, luisterende en onderzoekende houding aannemen? Dat zij zich bewust richten op het bevorderen van en ruimte maken voor scherp waarnemen en helder denken? En dit zo weten over te dragen? Wat als politici en ambtenaren maatschappelijke vragen en problemen meer vanuit deze grondhouding zouden benaderen? Wat zou daarvan het gevolg kunnen zijn, als meer mensen leren om vorm te geven aan een communicatie waarin verschil en nabijheid, interesse en luisteren centraal staan? Welke samenleving zou er dan kunnen ontstaan?

We streven ernaar deze ambities ook in het klein gestand te doen, met de mensen waarmee we samenwerken. We willen het goede voor de wereld, maar hoe doen we dit in onze directe invloedssfeer? Daarom zullen we onze aandacht de komende periode richten op het ontwikkelen van de organisatie en het opnieuw vormgeven van de samenwerking met het team. De VTS community groeit, er zijn steeds meer mensen die VTS gesprekken voeren en zich daarin al doende steeds verder bekwamen. Sommigen hebben de ambitie om daarin ook anderen in hun omgeving te ondersteunen. Dit vraagt om een opleidingspad, en een heldere positie van VTS Nederland aangaande het gebruik en de overdracht van de methode. Ook op dit terrein zullen we ons verder professionaliseren.

COVER BEELD

Oefenen in het Stedelijk Museum Amsterdam

REDACTIE

Ellie van den Bomen

Adelijn van Huis

FOTOGRAFIE

Adelijn van Huis p.11

Julia Moustacchi p.1/2/4/5/6/7/8/10

Thomas Roebbers p.3

GRAFISCH ONTWERP

Jozee Brouwer